

Brüssel, 9. detsember 2021
(OR. en)

14808/21

ENFOPOL 501
IXIM 286
JAI 1388

MENETLUSE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Kuupäev: 9. detsember 2021

Saaja: Delegatsioonid

Eelmise dok nr: 13996/21 + COR 1

Teema: Nõukogu järeldused teadmata kadunud isikute osas tehtava piiriülese politseikoostöö tõhustamise kohta
– *Nõukogu järeldused (9. detsember 2021)*

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu 3837. istungil (justiits- ja siseküsimused)

9. detsembril 2021 heaks kiidetud nõukogu järeldused teadmata kadunud isikute osas tehtava piiriülese politseikoostöö tõhustamise kohta.

Nõukogu järeldused teadmata kadunud isikute osas tehtava piiriülese politseikoostöö tõhustamise kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

1. TUNNISTADES, et Euroopa Liidu üks peamisi eesmärgi on tagada oma kodanikele kõrge turvalisuse tase vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal, edendades politseikoostöö tugevdamist, nagu on sätestatud **Euroopa Liidu toimimise lepingu V jaotises**,
2. VÕTTES ARVESSE uuendatud sisejulgeolekustrateegiat (2015–2020)¹ ja sellega saavutatut ning PIDADES TERVITATAVAKS komisjoni teatist **ELi julgeolekuliidu strateegia** kohta,² milles on aastateks 2021–2025 sätestatud konkreetsed meetmed digi- ja füüsilise maailma strateegiliste prioriteetide ning julgeoleku sise- ja välismõõtme täielikuks käsitlemiseks,
3. RÕHUTADES, et **sisejulgeolekut ja Euroopa politseipartnerlust käsitlevates nõukogu järeldustes**³ seatakse eesmärgiks tugevdada vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala toimimist ning luua tõhus sisejulgeolekualane Euroopa partnerlus. Vaja on pidevalt parandada teabehaldust, optimeerida olemasolevate teabevahetuse vahendite ja lepingute kasutamist ning saavutada teatavad vahe-eesmärgid tõhusa sisejulgeolekualase Euroopa partnerluse (2020–2025) loomiseks, tehes järgmist:
 - kohaldades kuritegude uurimisel järjepidevalt ja tavapraktikana ELi tasandi hoiatusteadete jaoks ette nähtud vahendeid, nt Schengeni infosüsteemi isikuid või esemeid käsitlevate hoiatusteadete jaoks;
 - tagades ka olemasolevate teabevahetusraamistike (nt Prümi raamistiku⁴) ajakohastamise, et ELi infoarhitektuur oleks veelgi enam kooskõlas kättesaadavuse põhimõttega,

¹ 15670/14.

² 10010/20.

³ 13083/20.

⁴ Nõukogu otsused 2008/615/JSK ja 2008/616/JSK.

4. TULETADES MEELDE Schengeni küsimuste tööühmas (SIS/SIRENE) toimunud olulisi arutelusid võimaluste üle, kuidas liikmesriigid saaksid üksteist teadmata kadunud isikutest teavitada⁵,
5. KORRATES, et 2022. aastal jõustub Schengeni infosüsteemi toimimise ajakohastatud õiguslik alus (**uuesti sõnastatud SISI määrused**),⁶ millega tugevdatakse olemasolevaid norme, tõhustatakse süsteemi, nähakse ette täiendavad andmed hoiatusteadetes ja võetakse kasutusele mitu uut liiki hoiatusteadet. Ajakohastatud normid võimaldavad muu hulgas sisestada ennetavaid hoiatusteadeteid laste kohta, keda ohustab lapsevanema poolt röövimine, ning laste ja haavatavate isikute kohta, keda on vaja takistada reisimast nende endi turvalisuse huvides,
6. TOONITADES vajadust ajakohastada olemasolevaid sisejulgeoleku valdkonna teabe- ja andmevahetussüsteeme ning uurida pärast Euroopa Komisjoni teadaannet **Prümi õigusraamistiku**⁷ ajakohastamise kohta,⁸ kas seda saab kasutada ka tõhusamaks teabevahetuseks teadmata kadunud isikute ja tuvastamata surnukehade kohta,
7. INNUSTADES kasutama võimalikult palju kõiki olemasolevaid vahendeid ja ressursse, et tuvastada seni tuvastamata surnukehad, olenemata surma põhjusest ja viisist. Igaühel on õigus nimele, mis tagab tema identiteedi ning isikustaatuse ja väärikuse kaitse. Kedagi ei tohiks ilma nimeta mätta,
8. RÕHUTADES, kui olulised on ühised politseipatrullid, -üksused ja -bürood, ühisoperatsioonikeskused ja ühisuurimised, sest need aitavad tõhusalt kaasa avaliku korra säilitamisele, kuritegevuse ennetamisele ja tõkestamisele ning avaliku julgeoleku tagamisele, nagu on juba ette nähtud Prümi õigusraamistikus, mida ajakohastatakse operatiivkoostöö osas. Operatsioonitasandil ühismeetmete vormis tehtavat piiriülest politseikoostööd peetakse teadmata kadunud isikute, eriti haavatavate isikute otsimisel väga tõhusaks meetodiks,

⁵ 9017/16.

⁶ Määrused (EL) 2018/1860, 2018/1861 ja 2018/1862.

⁷ Nõukogu otsused 2008/615/JSK ja 2008/616/JSK.

⁸ Kombineeritud hindamiskava / esialgne mõjuhindang, Ares(2020)4214748 - 11/8/2020.

9. RÕHUTADES komisjoni teatist „**ELi lapse õiguste strateegia**“,⁹ milles käsitletakse kadunud lapsi eriti haavatavatena ja milles tuletatakse meelde kadunud laste otsimise Euroopa abitelefoni 116 000 tähtsust,
10. TÕSTES ESILE komisjoni teatist „Inimkaubanduse vastu võitlemise ELi strateegia“,¹⁰ mille kohaselt tuleks erilist tähelepanu pöörata lapsohvritele ja inimkaubanduse ohus olevatele lastele – see hõlmab korrapäraseid aruandeid ja hoiatusteateid kadunud laste kohta nende varajaseks tuvastamiseks, lapsohvritele kohandatud suunamismenetlusi, eestkostjate kiiret määramist ja tõhusat tasuta õigusabi,
11. VÕTTES TEADMISEKS teadmata kadunud isiku mõiste määratluse vastavalt Euroopa Nõukogu ministrite komitee soovitudele¹¹ ja riiklikele õigusnormidele, mis moodustavad teadmata kadunud isikute määratlemise raamistiku,
12. TUNNISTADES **Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ameti (Europol)** olulist rolli liikmesriikide õiguskaitseasutuste vahelise teabevahetuse keskusena ning ameti rolli piiriülese politseitöö valdkonnas tehtava koostöö toetamisel ja koordineerimisel,
13. TUNNUSTADES **Euroopa Liidu Õiguskaitsekoolituse Ameti (CEPOL)** rolli liidu õiguskaitseametnike koolitamise arendamisel, rakendamisel, koordineerimisel ja toetamisel,

⁹ 7453/21.

¹⁰ COM(2021) 171 final.

¹¹ Euroopa Nõukogu soovitus CM/Rec (2009)12, mille ministrite komitee võttis vastu 9. detsembril 2009: Euroopa Nõukogu ütleb, et teadmata kadunud isik on füüsiline isik, kelle elusolek on muutunud ebakindlaks, sest ta on jäljetult kadunud ning puuduvad märgid selle kohta, et ta on elus.

14. TÕSTES ESILE **Rahvusvahelise Kriminaalpolitsei Organisatsiooni (INTERPOL)** kui ülemaailmse teabevahetusplatvormi ja kolmandate riikidega tehtava politseikoostöö platvormi tööd ning TUNNISTADES selle olulist rolli ning selle vahendeid ja teenuseid teadmata kadunud isikutega seotud ülemaailmse mõõtmega uurimiste tõhustamisel,
15. TUNNISTADES tööd, mida teevad **ühtsed kontaktpunktid** kui rahvusvahelise õiguskaitsealase koostöö nn ühe akna süsteem, mille käsutuses on kõige ulatuslikum riiklik pädevus ja mis on võimeline käsitlema kõikvõimalikke taotlusi, mis on seotud piiriülese õiguskaitsealase koostööga, sealhulgas teadmata kadunud isikutega seotud juhtumitega, ning VÕTTES TEADMISEKS töö, mida teevad **politsei- ja tollikoostöö keskused (PTKKd)** oluliste asutustena, millel on sisejulgeoleku ja õiguskaitse valdkonnas erinevad funktsioonid ja ülesanded ning mis on väärtuslik kohalik vahend teadmata kadunud isikutega seotud juhtumite osas tehtavas kiires otseses piiriüleses koostöös,
16. VÕTTES ARVESSE nõukogu **õiguskaitse tööühmas** toimunud arutelusid ja selle tööühma alla kuuluva **kadunud isikutega tegeleva politseiekspertide võrgustiku (PEN-MP) järeldusi**, mille kohaselt jääb Euroopa Liidus igal aastal kadunuks üle 300 000 inimese (2019. aasta andmed), kellest üle 100 000 on lapsed ja noorukid. Nende andmete kohaselt on 18 riigi registrites ikka veel kokku umbes 40 000 teadmata kadunud isikutega seotud lahendamata juhtumit. Lisaks sellele on 15 riigi andmetel Euroopa Liidus vähemalt 15 000 tuvastamata surnukehadega seotud juhtumit,
17. TOETADES ja INNUSTADES kadunud isikutega tegeleva politseiekspertide võrgustiku (PEN-MP) arutelusid vajaduse üle töötada välja lähenemisviisid, mis võimaldavad pädevatel asutustel tegutseda kiiremini ja tõhusamalt,
18. TÕSTES ESILE, et mõned teadmata kadunud lapsed on ühtlasi lapse seksuaalse väärkohtlemise ohvrid, kuigi valdav osa laste seksuaalsest väärkohtlemisest ja ärakasutamisest toimub lapsele tuttavas keskkonnas. See muudab nad veel haavatavamaks. Selliste juhtumite käsitlemisel on vaja teha täiendavaid jõupingutusi, et paremini mõista ja arvesse võtta nende laste erivajadusi,

NÕUKOGU

19. RÕHUTAB, kui oluline on Schengeni infosüsteemi toimimise ajakohastatud õigusliku aluse (uuesti sõnastatud SISI määrused) edukas rakendamine ohus olevate teadmata kadunud isikute ja haavatavate isikute valdkonnas, ning KUTSUB liikmesriike, ELi ameteid ja kõiki teisi asjaomaseid sidusrühmi ÜLES rakendama seda vastavalt tähtaegadele;

LIKMESRIIKIDE PUHUL:

20. SOOVITAB liikmesriikidel, kes ei ole seda veel teinud, kaaluda asjakohasel juhul ning riiklikke vahendeid ja organisatsioonilisi struktuure nõuetekohaselt arvesse võttes riiklikul tasandil sellise keskse teadmata kadunud isikutele spetsialiseerunud operatiivüksuse loomist, kus töötavad õiguskaitseametnikud ning millel on juurdepääs ühtsele riiklikule teadmata kadunud isikute ja tuvastamata inimsäilmete ja kehaosade andmebaasile;
21. SOOVITAB liikmesriikidel pakkuda tuge, et ühtsed kontaktpunktid (rõhutades siinkohal SIRENE büroode rolli) ja/või politsei- ja tollikoostöö keskused oma ülesannete ja kohustuste täitmisel, sealhulgas kadunud isikutega seotud juhtumite käsitlemisel tõhusalt toimiksid;
22. KUTSUB EMPACTi osalisi ÜLES kaasama eelkõige inimkaubanduse ja laste seksuaalse ärakasutamise valdkonnas asjakohasel juhul PEN-MP võrgustikku tema pädevusse kuuluvate konkreetsete meetmete koostamisel ja rakendamisel;
23. INNUSTAB liikmesriike kasutama kõiki olemasolevaid INTERPOLi vahendeid ja teenuseid, näiteks ülemaailmset politseihoiatust kadunud isikute kohta (nn Yellow Notice), et tõhusalt uurida teadmata kadunud isikutega seotud ülemaailmse mõõtmega juhtumeid;

KOMISJONI PUHUL:

24. TAOTLEB, et komisjon võtaks teadmata kadunud isikute valdkonnas uute õigusaktide koostamisel ka edaspidi arvesse PEN-MP võrgustiku soovitusi. Uute õigusaktide koostamine põhineb hästi ette valmistatud mõjuhinnangutel;
25. PALUB komisjonil arutada, kas tuleks välja töötada ühine Euroopa raamistik koostööks seoses inimeste (iseги vabatahtlike) kadumistega, kui need on murettekitavat laadi;
26. PALUB komisjonil kaaluda, kas uurida võimalust rahastada ELi vahenditest projekte, mille eesmärk on edendada tihedamat koostööd õiguskaitseasutuste vahel kahtlaste kadumiste ja/või teadmata kadunud isikutega seotud juhtumite (sealhulgas veel lahendamata juhtumite) uurimisel ning koostööd ametiasutuste vahel, kes vastutavad selliste otsuste tegemise eest, mille eesmärk on kaitsta ohus olevaid lapsi või haavatavaid isikuid (nt inimröövide, lunarahanõudega inimröövide, inimkaubanduse jms korral);

PEN-MP VÕRGUSTIKU PUHUL:

27. PALUB PEN-MP võrgustikul jätkata jõupingutusi, et parandada koostööd liikmesriikide, Schengeni lepinguga assotsieerunud riikide ja kolmandate riikide (keskendudes Lääne-Balkanile) pädevate talituste, asjaomaste ELi talituste ja ülemaailmsete institutsioonide vahel. Samuti peaks PEN-MP võrgustik kaaluma koostöö tegemist muude kolmandate riikidega (nt Põhja-Aafrika riigid);

28. VÕTAB TEADMISEKS PEN-MP võrgustiku kavatsuse koostada statuut, mis kujutaks endast selget ja täpset raamistikku, et võimaldada kooskõlas juriidiliste (sealhulgas andmekaitsealaste) kohustustega tehtavat tõhusat koostööd selliste pädevate talituste ja avaliku sektori asutuste vahel, mis võivad aidata kadunud isikuid kiiresti ja tõhusalt leida. Õiguskaitseasutustele peaks jääma juhtroll ning nad võivad taotleda erasektori sidusrühmadelt või valitsusvälistelt organisatsioonidelt toetust;
29. PALUB PEN-MP võrgustikul täiendavalt arutada ja täpsustada võimalust luua Euroopa internetiplatvorm, mille eesmärk on levitada politseiasutuste edastatud teadaandeid kadunud isikute kohta. Sedalaadi platvormi puhul tuleb tagada, et see ei dubleeri olemasolevaid teabevahetuskanaleid, nagu Schengeni infosüsteem, Prümi raamistik ja Interpol, et see ei sisalda operatiivandmeid ning et kasutusel on andmekaitsemeetmed;
30. PALUB PEN-MP võrgustikul arutada Euroopa hea tava juhendi loomist, milles oleks loetletud kõik asjakohased riiklikud algatused teadmata kadunud isikute alal;

EUROPOLI PUHUL:

31. KUTSUB Europoli ÜLES jätkama selliseid teadmata kadunud isikuid käsitlevate uurimiste toetamist, kes jäid kadunuks tema pädevusse kuuluva kuriteo tagajärjel, ning PALUB Europolil ka edaspidi toetada PEN-MP võrgustikku, kasutades Europoli ekspertide platvormi (EPE);

CEPOLi PUHUL:

32. PALUB CEPOLil kaaluda võimalust lisada oma olemasolevasse tegevuste portfelli, kui see on võimalik ja asjakohane, kuriteo tagajärjel teadmata kadunuks jäänud isikutega seotud juhtumite teema. See ülesanne tuleks täita CEPOLile antava ELi toetuse raames ning tihedas koostöös PEN-MP võrgustiku ja muude asjaomaste sidusrühmadega selles konkreetses kuritegevuse valdkonnas.